ئۆریتمی و ڕەنگێکی تری نمایشی شانۆیی

هاوڕێ زەنگنە
(ئەڵمانیا)

(١ - ٢)

خەرمان هیرانی و هێرۆ ئەمین لە نمایشێکی (ئۆریتمی)دا

بۆ بینینی نمایشێکی ئۆریتمی بانگهێشت کرام، کە دوو خانمی کورد لەو نمایشەدا بەشداربوون. ئەم نمایشە شانۆییە لە هۆڵی مێرتس تئاترە لە شاری هانۆڤەر پێشکەش کرا.

ئەم جۆرە نمایش کردنە هەمیشە بینەرێکی تایبەتی خۆی هەیە، ئەو بینەرانەش زۆربەیان خاوەنی ڕۆشنبیریی فەلسەفەیەکن پێی دەگوترێت، فەلسەفەی ئەنترپۆزۆفی.

ڕۆدۆڵف شتاینە داهێنەری ئەم هزرە فەلسەفییەیە، ئەم هزرە فەلسەفییە لە سەرەتای ساڵانی نۆسەدەکانەوە لەلایەن ڕۆدۆڵف شتاینەوە لە شێوەی موحازەرە و گفتوگۆی بازنەییەوە بڵاو کرایەوە. ڕۆدۆڵف شتاینە بەرهەمی بیرو فەلسەفەکەی لە ئەنجامی قووڵبوونەوەی لە فەلسەفەی فیکری و ڕوحی و دەروونناسی و پێداگۆگیکەوە بەرهەم هێنابوو.

ڕۆدۆڵف شتاینە هەمیشە لە گەڕانێکی بەردەوامدا بوو بۆ دۆزینەوەی جۆگەلەیەکی مرۆڤایەتی، کە لە ئەندێشەی مرۆڤەکاندا هزری مرۆڤایەتی جێگای هزری ئیگۆی (ئەنانیەتی) خود بگرێتەوە. بیرکردنەوەی گەڕان بەدوای دۆزینەوەی هەقیقەتی خود لە هونەری سەمای ئۆریتمی و سیستمی پێگەیاندنەکەیدا ڕەنگی داوەتەوە.

لە دوای یەکەمین جەنگی جیهانییەوە ئەم بیرە بوو بە سیستمێک و ئەم سیستمەش لە ساڵی (١٩١٩)وە بوو بە قوتابخانەی تایبەتی، ئەو قوتابخانەیەش ناوی قوتابخانەی ڤالدۆرف شوولەی لێنرا. ئەم قوتابخانەیە تایبەتی و ئەهلییە و لە زۆربەی شارەکانی ئەڵمانیادا هەیە و تایبەتە بە خوێندنێکی جیاواز لە سیستمەکانی تری ئەڵمانیا لە ڕووی پێداگۆگیک و پێگەیاندنی ئەندێشەیی و کەسایەتی منداڵەوە. بە گشتی ئەو قوتابخانەیە جەخت لەوە دەکاتەوە کە ئەو منداڵە خاوەنی خودی خۆی بێت و هزری دیالۆگێکی بێ زەبروزەنگ ببێتە فەلسەفەی ڕۆژگاری ئەو و بە هەست و لۆژیک مامەڵە لەگەڵ بڕیارەکانی ژیانیدا بکات، ئەمەش لە ڕووی میتۆدەکانەوە زێتر لە پرۆسەی پراکتیزەکردندا ئەنجام دەدرێت کە کاری دەستی و وێنە و سەمای ئۆریتمی و شانۆیی و هونەر بەگشتی بەشێکی گرنگی ئەو سیستمەیە.

سەمای ئۆریتمی و سەماکردن

سەما خۆی بۆ خۆی هونەرێکە، مێژووی لەگەڵ سەرهەڵدانی پێکەوە ژیانی مرۆڤدا دەست پێدەکات، بە تایبەت لە زۆربەی ڕێتواڵە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگەدا سەماکردن دەورێکی تایبەتی خۆی هەبووە و هەیە.

دەورەکەشی خۆی لەوەدا دەبینێتەوە، کە سیمبۆلی دەربڕینی جۆراوجۆرە..

سەما یەکێکە لە فۆرمە کۆنەکان، کە جەستەی سەماکەر هۆیەکە بۆ دەربڕین. سەماکردنەکە لەلایەک هۆی کۆمانیکاتسیۆنە، لەلایەکی ترەوە کاریگەریی لەسەر جەستە و دەروونی خودی مرۆڤدا هەیە. سەما بەگشتی و بە هەموو جۆرەکانییەوە نرخێکی گەورەی بۆ پاڵپشتی کردنی تەندروستی مرۆڤ پێدەدرێت. لە ڕوانگەی هونەری سەماشەوە چەندین جۆری تری شانۆ هاتووەتە نێو دەریای زانستی شانۆوە، بۆ نموونە بەناوبانگترینیان سەمای شانۆی دەربڕینی ڤینا باوشی ڤوپەر تاڵی ئەڵمانیایە. لەگەڵ گەشەکردنی شێوازەکانی سەما و پەرەپێدانی هونەر بە سەما و پەرەپێدانی پێداگۆگێک بە سەماو لایەنە زانستەکانی تری وەک دەروونناسی، هونەری شانۆ بە سەما برەوی بە بزووتنەوەی سەما و گەشەکردن و پەرەپێدانی سەما داوە.

جەستەی هونەرمەندەکان بە ڕاهێنانێکی تایبەتی لەلایەن پسپۆڕانی پەیمانگای تایبەتەوە ڕاهێنانیان پێدەکرێت، بەم جووڵانەوەیە جەستەییە زۆر وردەکاری لەخۆی دەگرێت. بۆ نموونە:

لەکاتی جووڵانەوەی ناو لەپی دەستی یەکێک لە سەماکەرەکانی سەمای ئۆریتمی دەبێت هەمئاهەنگ بێت لەگەڵ ئاوازێکی موزیکی تایبەت، ڕەنگی تایبەتی کۆستمەکانی سەماکەرەکە و ڕووناکییەکی تایبەت لە پانتاییەکی تایبەتدا. هەموو ئەمانە لە کۆمۆنیکەیشنێکی دیاریکراودا لەگەڵ وێنە و شێوەکاری سەکۆدا دیراسە دەکرێن. ئەمانە هەمووی لەلایەک، لە لایەکی ترەوە لەنێو ئەو پانتاییەدا لە دیالۆگێکی بەردەوامدایە لەگەڵ سەماکەرەکانی تردا بۆ گەیاندنی ئەو دەربڕینە تایبەتییەی کە لە سەرجەمی پرۆسەکەدا بەدەست هێنراوە.

بەشێک لە هونەری سەرەکی سەمای ئۆریتمی بۆ کارکردنێکی پێداگۆگیکی لەگەڵ منداڵاندا تەرخان کراوە، کە چەند جۆری کارکردنی تایبەت هەیە. ئەم جۆرە هونەرە هاوکاری پێگەیاندنی منداڵ دەکات، بە تایبەت لە ڕێگەی ئەم سەمایەوە (فاینمۆتۆریک)ی گەشە دەکات و لە زۆر بواری ڕۆژانە و ژیانیدا باوەڕی بە خۆی دەبێت.

ئەم دوو خانمەش خاتوو خەرمان هیرانی و خاتوو هێرۆ ئەمین لەنێو هەموو ئەو هونەرمەندانەی تردا جێگای دیاریکراوی خۆیان هەبوو، بینەر هەستی بەوە دەکرد، تا

خەرمان هیرانی و هێرۆ ئەمین

چ ئەندازەیەک بە پسپۆڕیی توانیویانە لەم زانستەدا سوود وەربگرن و لە نمایشێکی ئاوهادا پێشکەش بە بینەرانی ئەڵمانی و بینەرانی تری دنیای بکەن.

گرنگی ئەم نمایشە لەوەدایە، کە ئەکتەرەکان (کەسەکانی ئۆریتمی زانان) لە جووڵانەوەی لەشیاندا ڕەنگدانەوەی ناوەوەی دەروون و خود، یان (خود لە ڕووی قووڵی سایکۆلۆژییەوە) هەست پێ دەکرا. هەریەک لەم ئەکتەرانەی ئۆریتمی شوولە لەسەر کاری دەروونی ناوەوەی خودو لە ڕاهێنانی بەردەوامدان. واتە هونەری ئەم جۆرە سەمایە لەوەدایە، کە ئەم هونەرمەندە لە هەڵسوکەوت و ڕەفتاری ڕۆژانەشیاندا، لە پاککردنەوەی دەروونی و خوددان و کاریان لەسەر دەروونی دەوروبەرەکانی خۆشیان هەیە، بەشێوەیەکی ئەوتۆ کە یەکبوونی خودی دەرەوە و ناوەوەی زات بە تەواوکەری یەکتری لە قەڵەم دەدەن.

ئەم خاڵەش ڕۆدۆڵف شتاینە لە سیمینارێکدا لەسەر فەلسەفەی زەردەشت باسی دەکات. ڕۆدۆڵف شتاینە زۆر سوودی لە دوو هێزەکەی هزری زەردەشت، هێزی تاریکی و هێزی ڕووناکی وەرگرتووە. جەستەی ئەکتەرەکان بەشێوەیەک ڕادەهێنرێت کە دەربڕینەکانیان ببێتە دەربڕینی ناخ و خودی ئەکتەرەکان، لایەنە دەروونییەکەش بە

ئەندێشە و خەیاڵی ئەکتەرەکانەوە دەبەستریتەوە. لە ئەنجامی پرۆسەی بەردەوامی ڕاهێناندا هەنگاو بەرەو پاککردنەوەی خود دەنرێت و لە ڕەفتار و بیرکردنەوەی زاتەکە خۆی لە ژیانی ڕۆژانەی ئاساییاندا دەبینێتەوە. جەستە و ئەندێشە بەشێکن لە ڕاهێنانەکان بۆ ئامادەکردنی سەماکەرێکی ئۆریتمی، لە ئۆریتمی شوولەدا جەستە بۆ جووڵانەوەی جۆراوجۆری کاری هونەریی ئامادە دەکرێت، لە هەمان کاتیشدا جەستەش هەست بە ئارامیی خۆی دەکات و بۆ جووڵانەوەکانیش ئامادە دەبێت.

جووڵانەوەی جەستە بەگشتی و بەشەکانی جەستە هاوکاری مێشک دەکەن بۆ ئەوەی بتوانێت درک بە هۆشمەندیی خودی جەستە بکات و باشتر تەرکیز بکات، بەم شێوەیە زیهن ڕاهێنانی خۆی دەکات. ئەکتەری ئۆریتمی جیاوازتر لە مرۆڤ بەگشتی، مامەڵەی لەگەڵ جەستەدا بە هۆشمەندییەکی تری هونەرییەوە دەبێ، واتە هەستیارتر و زیندووتر و وریاتر مامەڵەی لەگەڵ جەستەدا دەبێت.

وەرگرتنی هەستی هۆشمەندیی خود بەرانبەر بە جەستەی خود، وریابوونەوەیەکە بەرانبەر جەستەی خود. ئەم زانیارییەش لەگەڵ زانیارییەکانی تردا دەڕژێنە نێو مەعریفەکانی ترەوە بۆ گفتوگۆی دەربڕینی جەستە بەگشتی. جەستە و (هۆش) دەکەونە یەک ئاستی ئاوێزان، بەم شێوەیە ئاڵۆزییەکانی ژیان و قورساییەکانی ژیانیش لەسەر دەروونی مرۆڤ کەمتر دەبێتەوە.

نواندنی سەمای ئۆریتمی

وشەی ئۆریتمی: لە دوو برگە پێکهاتووە ١- ئۆی: ئەمە وشەیەکی یۆنانییە بە مانای باش، چاک، هاوتا، جوان. برگەی دووەمیش ڕیتمۆس. مانای وەک یەک ئاسا، یەک ئاستی جووڵە، یان جووڵانەوەیەکی جوان، ئەمە لە ڕوانگەی هونەری سەماوە. واتە سەمایەکی جوان.

لە سەرەتای سەدەی بیستەوە ئەم هونەرە لەلایەن ڕۆدۆڵف شتاینە لە ئەڵمانیا و سویسرا سەری هەڵدا. بۆ یەکەم جار خاتوو لۆری سیمیتس لە ١١/١٦ تا ١٩١٢/١١/٢٤ لەلایەن ڕۆدۆڵف شتاینەوە وانەی تایبەتی ئەم جووڵانەوەیەی پێ دەوترێتەوە.

لە کۆتایی ڕۆژی وانەکاندا ناوی ئەم جۆرە سەمایەش دەنێن ئۆریتمی. لە ساڵی (١٩٢٢)وە لە ئەڵمانیادا لە شاری شتوتگارت لەلایەن ماریا شتاینەرەوە فێرگەیەکی ڕاهێنانی هونەریی ئەم سەمایە دامەزراوە.

ئەم هونەرە تا دەهات قووڵتر دەبووەوە تاکو گەیشتە ئەوەی بەم جۆرە هونەرە سەمایە شانۆگەری فاوستی بەشی یەکی ڤۆلفگانگ گۆتەش نمایش بکرێت. ئێستا ماڵێکی تایبەت بە ناوی ئەم جۆرە نمایشەوە هەیە، پێی دەوترێت گۆیتانیۆم.

گۆیتە بە یەکێک لەناودارترین نووسەری شانۆیی و شاعیر و فەیلەسووفی ئەڵمانی دەناسرێت. لەگەڵ زۆربەی شاعیران و شانۆکارانی ئەو سەردەمەدا لە پێوەندییەکی دیالۆگی بەردەوامدا بوو، لەسەرووی هەمووشیانەوە یازدە ساڵ لەگەڵ فریدریش شیلەردا نامەیان لەسەر نووسینەکانیان گۆڕیوەتەوە.

لە ساڵانی ١٩١٠ تاکو ساڵانی ١٩١٣ هەر ساڵی جارێک درامای عیرفانی لەلایەن ڕۆدۆڵف شتاینەوە نمایش دەکرا. کۆمەڵێ خەڵکی تایبەت بەم فەلسەفەیە بە بەردەوامی گفتوگۆی ڕۆشنبیرییان لەگەڵ یەکتردا لەگەڵ ڕۆدۆڵف شتاینەر دەگۆڕییەوە. ئەم کەسانە پێکەوە بیریان لەوە کردەوە هۆڵێکی تایبەت بەم جۆرە نمایشە دروست بکرێت. دوای ئەوەی دکتۆرێک شوێنێکی لە شاری دۆرناخ نزیکی شاری (بازڵ)ی سویسرا کردە دیاری بۆ دروست کردنی ئەم هۆڵە. دوای ئەوەی بە چەند قۆناغێک ئەم هۆڵە دروست بوو، دواتر بووە جێگای ناوەندی بزووتنەوەی ئەم هزرە.

ڕۆدۆڵف شتاینە تا دەهات لە کاریگەریی ئەم هونەرە سەمایە قووڵتر دەبووەوە، تا گەیشتە ئەوەی بیر لە دەنگی ئۆریتمی بکاتەوە و دوایی لەسەر تۆنی میوزیک ئۆریتمی بکاتەوە. دوابەدوای ئەوە کەوتە بیرکردنەوە لە زمانێکی تایبەت بە ئۆریتمی، ڕۆدۆڵف شتاینەر گەیشتە ئەو ئەنجامەی ئۆریتمی وەک زمانی گفتوگۆی نەبینراو هەبێ. ئەم جووڵانەوەیە بە پێداگۆکیک و چمکیکی پزیشکی چارەسەرییەوە گرێدراوە، کە لە زمانی کوردیدا بەداخەوە دەبێت پسپۆڕانی زمان بگەڕێن واژەیەکی گونجاوی بۆ بدۆزنەوە، ئەم هونەرە بەشێکیشی بە هونەری شێوە جووڵانەوەیەکی عیرفانی تێکەڵە، واتە لەکاتی جووڵانەوەکەدا زیاتر لەگەڵ زاتی خودا لە گفتوگۆدایە، وەک لەگەڵ هزردا. بەم شێوەیە ئەم جۆرە هونەرە بەشێوەیەکی تر زۆر بە قووڵی لەگەڵ دەروونناسیدا پێوەندییەکی دینامیکییان هەیە. بە کورتی دەتوانرێت بوترێت کاری جەستەیی و کاری دەروونی و تێکەڵاوی

وێنەی ئەرشیڤی (مێرتس تئاتر)ی شاری هانۆڤەر

زاتیی لەگەڵ خودا لە خزمەتی هونەری سەماکە و فەلسەفەی سەماکەدان. بەم شێوەیە هونەری ئۆریتمی هونەرێکی تایبەتە. بوون بە پسپۆڕ لەم بوارەدا پێویستی بە خوێندنی ئەکادیمی لە قوتابخانە تایبەتییەکانی ئەکادیمی ئۆریتمی هەیە، هەروەک ئەم دوو خانمە کوردە (خاتوو هێرۆ ئەمین و خاتوو خەرمان هیرانی) کردوویانە.

نمایشی ٢٠٠٩/٦/٢٧ لە هۆڵی (مێرتس تئاتر)ی شاری هانۆڤەر

نمایشی ئێوارەی رۆژی ٢٠٠٩/٦/٢٦ تایبەت بوو بەکاری هونەرمەندانی فێرگەی ئۆریتمی شوولەی هانۆڤەرو یەکێک بوو لە بەرهەمی ئەو زانستەی پێیان گەیشتووە. ئەم بەرهەمە لەدوو بەش پێکهاتبوو، هەر بەشێکی ئەم نمایشەش لە چەندین فۆرمی جیاواز بەرهەم هێنرابوون. لە بەشێکی ئەم نمایشەدا باس لە رزگارکردنی ئەلف و بێ دەکات و شۆڕ دەبێتەوە ناو بوونی گەردوون و دروستبوونی گەردوون و پرسیارەکانی خودی زات و ئاسمان و گەردوون و جیهانی عیرفانی و پرسیاری تاک و دەوری تاک لەم جیهانەدا.

کارکردن بۆ ئەم بابەتە بە هاوکاری وێنەیەکی فیلمی لە پەردەی پشتەوەی سەماکەرەکانەوە زۆر بەگەورەیی دەردەکەوت. لەگەڵ هەموو جووڵانەوەیەکی ئەکتەرەکاندا حکایەتخوانێک لەسەر ئاوازێکی تایبەتیی شیعری دەخوێندەوە، کە ڕیتمێکی تایبەتی هەبوو، لەسەر ئەو ڕیتمەش جووڵانەوەکان نواندنی خۆیان دەکرد.. بەم شێوەیە لە ئەنجامی جووڵانەوەکان فۆرمێکی تایبەت لە دایک دەبوو. لە کاتێکدا کە شیعر خوانەکە باس لە پیتەکان دەکات، سەماکەرەکان ئەمە دەکەنە فۆرمی جووڵانەوەکان و لە ڕیتمی ئەو پیتانەدا دەجووڵێنەوە، یان لە کاتێکی تردا کە شیعر خوانەکە باس لە وشە خەوتووەکان و زەمەن دەکات، ئەو کاتە سەماکەرەکان بەو نەزم و ڕیتمە، بە جووڵانەوەکانیان جەستەیان دەبێت بە زمان بۆ دەربڕینی ئەو هێماو پەیامە.

ئەم نمایشە بەهاوکاری ڕووناکی و بەهاوکاری ڕەنگ و مۆسیقا و ئەو کۆستمە ڕەنگاوڕەنگە هەمەجۆرانە و کۆریۆگرافیکی پسپۆڕ ئەنجام دەدرێت.. بۆ نموونە کە باس لە کۆریۆگرافی دەکەین، ئەوە مەبەستمان لە ڕەنگدانەوەی کۆریۆگرافی لە جەستەی خانمە کوردەکاندایە.

هەموو نمایشێکی ئۆریتمی خاوەن کۆریۆگرافیکی خۆبەتی، زۆرجار ئۆریتمی وەکو فۆرمێک ناوزەد دەکرێت. ئەم فۆرمە لە پانتاییەکدا نیشانی دەدات، کە هەر هەنگاوێک لە ئۆریتمیدا نەخشە و پلانی بۆ دیاری دەکرێت و بەدیراسەوە ئەنجام دەدرێت. بۆ نموونە هەر هەنگاوێک لە چی چرکەساتێکدا بنرێت، ئەوە ئەو هەنگاوە بەهاوکاری بەشەکانی تری هونەری ئۆریتمی و هەمەلایەنە ئەنجام دەدرێت.

بۆ هەر فۆرمێک جلوبەرگی دیاریکراویشی بۆ تەرخان دەکرێت. چارشێو+ ڕەنگ+ ڕۆشنایی گونجاوی پێ تاقی دەکرێتەوە..

لە هەمان کاتدا دەتوانن لەسەر سەکۆیەک چەندین گرووپ و بە جیاواز چەندین فۆرمی جیاجیا نواندنی

خۆیان بکەن. ئەمەش دەوەستێتە سەر ئەکۆرپۆگرافەی کە مەبەستەکە بەچی شێوەیەک دەخوازێت بگەیەنێت. دەربڕینی جەستەییش خاڵێکی سەرەکی گرنگی ئۆریتمییە، ئیلمێننتەکانی دەربڕینیش جووڵانەوەی جەستەیە بە هەموو بەشەکانی جەستەوە. ئەم جووڵانەوانە هەریەکەیان تۆنی دیاریکراوی خۆیان هەیە. مەزک و ڕەنگ و شێوەی سەکۆکاریی تایبەتی خۆی هەیە، هەموو ئەمانە بۆ ئەوەیە ئازادی لێکدانەوەی کراوە بۆ بینەر بڕەخسێنێت.

پرسیارێکی زۆر سەرنجڕاکێش دێتە کایەوە ئەویش داهێنەری ئەم فەلسەفە و هونەرە چۆن سوودی لە کولتووری کوردی وەرگرتووە؟

کولتووری کوردی و هونەری ئۆریتمی

ئەمڕۆ تووشی شتێکی زۆر سەرنجڕاکێشی کولتووری کوردی بووم، کە زۆر سەرسامی کردم،. ئەوەش وێنەی پەیکەرێکی ئەهریمەن بوو، کە کاتی خۆی ڕۆدۆڵف شتاینە لەسەر مێزەکەی خۆی دایناببوو. ئێستا لەناو کتێبی ئا.ب.س. فەلسەفەکەی (ڕۆدۆڵف شتاینە)یە، ئەم کتێبە باس لە فەلسەفەی ئەنترۆپۆزۆفی دەکات..

لە ڕوانگەی فەلسەفەی ئەنترۆپۆزۆفییەوە مرۆڤ لە ڕێی مێژووەوە دەتوانێت خۆی پێ بگەیەنێت. ڕۆدۆڵف شتاینە زۆر گرنگی بە فەلسەفەی زەردەشتی داوە و شارەزاییەکی زۆر تەواوی لە فەلسەفەی زەردەشتیدا هەبووە، بە تایبەتی لایەنەکانی ڕوحی تاریکی و ڕووناکی و چۆنایەتی یەکبوونی ئەم دوو لایەنە.

ڕۆدۆڵف شتاینە ١٨٦١- ١٩٢٥ زۆر سوود لە فەلسەفەی زەردەشت وەردەگرێت و لێکدانەوەی ئەمڕۆیی بۆ دەکات. ئەو دەڵێ مرۆڤ لە جیهانی ئەهریمەنی هۆشمەند دەکات، برسێتی قودرەت و برسێتی دەسەڵاتی خود، برسێتی توندوتیژی و ڕق و قینە دەبینرێ. ئەو دەگەڕێتەوە سوود لەم لێکدانەوەیە وەردەگرێ، هەروەک چۆن پرۆپیتۆس ئاگر و ڕووناکی بۆ مرۆڤ هێنایە سەر زەوی. مەسیحیەت خۆشەویستی و لوتسیفەرێسی بۆ مرۆڤ هێنا.

لوتسیفەر لە ئەنجامی گەشەکردنی ئەهریمەنەوە وەدەست هاتووە، دوایی دەچێتە سەر لێکدانەوەی ئاورامەزدا و فەلسەفەی زەردەشت. دوایی موحازەرە بە بەردەوامی لەسەر زەردەشت دەڵێتەوە. لە قوتابخانەی ڕۆدۆڵف شوولەی شاری میونشن دەرسی زەردەشت دەوترێتەوە.

لە جێگایەکی تردا زۆر سوودی لە ئاهورا وەرگرتووە، ئەم وشەیە لە زمانی کوردی و زاراوەی هەورامییەوە وەرگیراوە و ڕۆدۆڵف شتاینە سوودی لێ وەرگرتووە. ئەو ڕۆدەچێتە خوارەوە و دەڵێت مرۆڤ دەبێت بە زانست دەوڵەمەند بێت، چاوی ڕوحی خۆی پێبگەیەنێت و گەشەی پێبدات، تاکو بتوانێت بە چاوی ڕوحییەوە سەیری جیهان بکات. دوایی باسی سێ جۆر ئاهورا دەکات و هەریەک لەو ئاهوریانەش ڕەنگێکی خۆی هەیە.

گرنگترین خاڵی هاوبەشی نێوان کولتووری کوردی ڕۆشناییە. ڕۆشنایی چڕترین ئیلیمێنتی ناوەرۆکی میتۆلۆژی کوردییە. لە زۆربەی داستانە شیعر و ئەفسانە کوردییەکاندا بوونی خۆی هەیە. لەلایەکی ترەوە زەردەشتی بە یەکێک لە ئایینە بنەڕەتییەکانی کوردی دادەنرێت. ڕۆدۆڵف شتاینەش سوودی لە فەلسەفەی زەردەشتی وەرگرتووە. گرنگیدان بە سەماو بە سروشت و بە ڕیتوال، ئەمەش بەشێکی ترە لەناو کولتووری کوردیدا. دەپرسین: چۆن بتوانرێت سەمای ئۆریتمی کولتوورە کوردییەکەی پێ ببەخشرێت، لێرەدا ئەمە پرسیارە گرنگەکەیە. ئەمەش کارێکی وردی دەوێت و بۆ بەشێکی تری بابەتەکەمان هەڵیدەگرین.

سەرچاوە:

1- Rudolf Steiner. Fischer Verlag-Frankfort 1985.

2- ABC der Antoposophie-Hsg. Adolf Baumann Rudolf Steiner 1914. Goethanums in D.Basel.

3- Christentum Antroposophie Waldorfschule. 1987- Verlagfriesies Geistes erleben Stuttgart.

4- Meriz Theater- Hannover.2009.

٥- گفتوگۆی ڕاستەوخۆ لەگەڵ هونەرمەند خاتوو خەرمان هیرانی.

٦- گفتوگۆی ڕاستەوخۆ لەگەڵ هونەرمەند خاتوو هێرۆ ئەمین.